

ПОВОДОМ СМРТИ ПРОТЕ МАТИЈЕ НЕНАДОВИЋА

1. Надгробно слово Проти Матији Ненадовићу

И ти нас, дакле, остави преретки о Србине! Скрсти ледене твоје руке на бездушна прса и спјешиш у ладно и мрачно' крило мајке земље. Ти нас, дакле, остави кои си неутрудимо за своје отечество радно, по свету одно и заиста си му и израдно данашње право. Ти нам оде, али ће се име твоје вечно међу нама славити. Твоје заслуге Срби лако заборавити нећеду. А гле, све те твоје заслуге наједанпут престаше и ми те видимо сад недвижима и мртва. Дани се живота твог већ навршише и ништа друго ни си него грудва земље, нас остављаш и перјаш к њојзи.

О мој Боже бесмртни, ето што ти је човек. За сав живот отима, граби, диже се у облаке, завлачи се у пучине морске, природу испитује, доводи векове у неко чудо; ствара, руши, као каква демонска сила, а кад му час тобом определени куцне да с овог света ићи мора, он[д]а ништа друго није него грудва земље.

Овим је истим путем ишао и наш, пред нама лежећи за отечество заслужни Србин Прота Мати[ј]а Ненадовић.

Он је рођен у Бранковини 1777; учио се у Срему у Купинову, одакле се 1793. године поврати и постане у 16 тој години парохом, а 1794. протом, које [је] као далеко чувени Прота Матија Ненадовић до гроба носио. Год[ине] 1804. био је он као посланик народни у Петрограду; 1805. постане президент Совјета земаљског, а потом као војвода бранио отечество своје до 1813.

После опште пропасти био је утешитељ свога окружија; заклањао Србе свуда од неумитне сече, стиша[ва]о је и блажно разјарене непријатеље. 1815. као посланик у Бечу на конгресу свију моћни владатеља ишао је од капије до капије предавајући прошенија молио и умолно, те се израдило код Порте олакшање Србин.

При новом устанку радно је он с новом снагом. И као што је блаженопочившем Караџорђу, тако је и књазу Милошу, а поред њи и свом отечеству био од велике ползе.

У сваком важнијем делу био је он учесник. Нигда ништа њега није могло устрашити да не каже своје мненије по правди.

У различна времена одправљао је различна звања: кнез, ка-
[петан], придворни саветник, член народног суда и проче. Кад
је био пензиониран спокојно је седно код своје куће, али нигда
није дуго у пензију остао. Свагда га је правитељство позивало
опет к народним делима и у скупштине.

Године 1838. био је член Комисије за устројеније закона,
а 1839. постане членом Совјета Књажества Србског у ком зва-
нију 1852. по собственој молби пензиониран буде.

Прота Матија Ненадовић
1777—1854.

Месеца пак новембра 29, 1854. у 4 сата изненадно га нађе
смрт и издане у кругу своје фамилије.

Овим моим кратким описом слабо сам открио честну стра-
ну Проте М[атије] Ненадовића.

2. Некролог у Србском Дневнику

Б. у Београду, 1 декембра.

Ови дана су опет две звезде на оризонту србски ветерана зашле.

Дана 27. пр. м. умро је Анта Протић, бивши член Совјета Књажества нашег, а јуче нам стиже вест да се и старац Прота Ненадовић вечнима преселио. Покојник овај постао је прота још за Кочине краише; био је у Карађорђево време војвода, председатељ сената и посланик србски у Русији. Ступио је опет доцније у службу и буде пре неке године као член Државног совјета србског у пензију стављен. Обдарен је био још пређе једним крстом од стране императора руског, а смрт немилостива одузела га је његовој фамилији пре, него што је могао чути да му је и млађи син (гореименовани Љубомир) подобне чести удостоио.

Србски дневник, Нови Сад, 5. XII 1854, III, 97.

3. Некролог у Шумадинки

Опет се сруши један живи споменик Карађорђевог времена; опет се одцепи један лист живе историје: Прота Матеј Ненадовић преселио се у вечне. Он је рођен 1777. године у Бранковини; учио је у Срему у Купинову, одакле се 1793. године поврати и постане одма у својој 16-ој години парохом, а 1794. год. потом, под којим је именом и познат, и које је име до гроба с чећу и с поносом носио. Год. 1804. био је он као посланик народни у Петербургу; 1805. председатељ совјета, а потом као војвода бранио је границе свога отечества до 1813. године. После обште пропасти био је он утешитељ своји окружија, и заклањао је свуда Србе од оне неумитне сече, стишавао је и блажно разјарене непријатеље. Год. 1815. као посланик народни у Бечу на конгресу свију моћни владатеља, ишао је од капије до капије и предајући прошенија с највећим стрпљењем молио је и умолно је, те се израдило код Порте олакшање Србини. При новом устанку, радио је он с новом снагом. И као што је Карађорђе, тако је и књазу Милошу, а кроз њи своме отечеству био од велике ползе, и у саветовању, и у ратовању. У сваком важнијем делу био је он учесник. Нигда ништа њега није могло устрашити да не каже своје мненије по правди. У различна времена одправљао је различна звања: кнез, капетан, придворни саветник, член народног суда, и проче. Кад је био пензионирани, спокојно је седио код своје куће, али нигда није дуго у пензији остао, свагда га је правителство позивало опет к народним делима и у скупштине. Године 1838. био је член комисије за устројеније закона, а 1839. постане членом Совета Књажества Србије, у ком ванију 1852. год. по собственој молби пензионирани буде.

Прошлог месеца 29. дана у Ваљеву са заласком сунца издануо је овај србски херој у средини своје фамилије. Његова

лака смрт сведок је његове чисте совјести. 28. нов. ишао је у цркву; и ваздан је у башти, са својим унуцима седио и забављао се. У вече се дуже него обично Богу молио. Први сан сладко је проспao. Потом осети малу грозницу. Сутра после подне прими причешће и спокојно издаде. Он је заиста спокојно издао. Ништа није у његовом животу остало несвршено. Све што је његово отечество од њега тражило, све је учинио. Све дужности спрам цркве, спрам себе и своје деце, и спрам свои ближњи свршио је. Нико није био тако готов у свако доба умрети као он. Нико није међу нама остао, који би могао тако спокојно рећи као он: Нињ одпушаеши раба твоего господи! И сама смрт избрала је најторжественни дан Србије, да с њиме заврши за отечество утрућени живот овога прередког Србина. Свети Андрија, то је одавно за њега, за сваког Србина најрадостнији празник био. То је ускрс србске храбрости и србски права.

Као што је Прота Ненадовић с чешћу и славом живио, тако је с чешћу и славом сарањен. Начелник окружни г. Гавриловић са свом господом чиновницима, свештенством и грађанством, који су га умели за живота ценити и почитовати, умели су га достојно његовим заслугама и саранити. 30. новембра на дан светог Андрије, пронешен је преско оног места где је његов отац кнез Алекса пре 50 година посечен био и донешен је у ваљевску цркву, где се вечерња одпојала. По том покривен оним истим барјаком под којим је војевао, преноћно је у цркви. 1. децембра рано одслужена је служба. После службе свршили су опело госп. архимандрит боговађски Григорије и прота ваљевски Живоин Марковић са још 12 свештеника. При свршетку опела говорио је слово г. прота, у коме побројао је заслуге покојника. После опела изнели су га из цркве обучени свештеници, где су га примили чиновници, и Ваљевци, и на рукама однели до куле, где је било скупљено у три оделенија од 600 коњаника. Одатле ношено је тело на колима. Напред ишли су коњаници са своим капетанима и барјацима, међу којима је био и онај барјак, под којим су она чувена два брата Недића на Лешници погинула. Затим је ношен велики свилен барјак, онај исти, под којим се овај велики покојник као војвода за време целог рата, за отечество своје борио. Затим вођен је његов хат под целим рахтом, црном чоом покривен, о коме је висила његова сребрна сабља и црн флор одвијена. Потом ишла су кола, која су тело носила, поред кола ишли су свештеници, за колима одма јахали су његова два сина, начелник окружни и остала родбина и чиновници; остала кола и Ваљевци на коњима закључили су овај жалостни али, кад се један пут већ мора умрети, заиста срећни спровод. Овако исто негда ишле су стотине коњаника, овако исто вили су се негда окуда барјаци; али овако нигда није се жалостно и ћутећи ишло — ни један певач нечује се, ни једна пушка нема да пукне, нико нема да разигра свога коња. Сваки је чувствовао, да овај крај Србије данас сарањује свог најстаријег и најчувенијег у ратном

времену војводу, а у мирном времену совјетника. Тело покојника пронешено је поред два његова шанца, у којима се он пре 50 година борио. У 11 1/2 сати приспео је спровод у Бранковину, где су га његов брат помоћник Попечителства внутрени дела г. Александер и свештеници с парадом дочекали. Ту су покојника с кола скинули и у цркву унели; и после дугог целивања изнешен је и обношен око цркве и пошто је г. Љ. Радовановић о заслугама покојника и о овом жалостном растанку слово изговорио, буде тело у гроб спуштено, докле су га господа судије донели и напоследку буде барјак војводски над гробом пободен. Поред овог јунака леже још три његова сродника: кнез Алекса, Јаков и Сима кои заузимају лепа места у историји нашег отечества.

Овај лист дужан је непосредно опомињати се онога, који му је био једини покровитељ, неуморним подпомагатељ, заштититељ и до гроба пријатељ.

4. Некролог у Гласнику Друштва србске словесности

Прота Матеј Ненадовић, почестни член Друштва србске словесности, рођен је 1777. године у Бранковини, селу у Окружију Ваљевском. Учио је у Срему у Купинову, одакле се 1793. године поврати постане одма у својој 16. години парохом, а 1795. године, протом, под којим је именом и познат, и које је име до гроба с чешћу и поносом носио. Године 1804. био је он као посланик народни у Петерсбургу; 1805. год. постане председатељ Совјета, а потом као војвода бранио је границе свога отечества до 1813. године. После обште пропасти био је он утешитељ својој окружији и заклањао је свуда Србе од оне неумитне сече, стишавао је и блажио разјарене непријатеље. Године 1814. као посланик народни у Бечу на конгресу свију моћни владатеља ишао је он од капије до капије и предајући прошенија с највећим стрпљењем молио је и умолио је, те се израдило код Порте олакшање Србији. При новом устанку радио је он с новом снагом, и као што је Караборбу, тако је и књазу Милошу, а кроз њи свом отечеству био од велике ползе и у саветовању и у ратовању. У сваком важнијем делу био је он учесник. У различна времена одправљао је различна званија: кнез, капетан, придворни советник, член народног суда, и пр. Кад је био пензионирани, спокојно је седио код своје куће, али нигда није дуго у пензији остао, свагда га је правителство позивало опет к народним делима и у скупштине. Године 1838. био је член комисије за устројеније закона, а 1839. постане членом Совјета Књажества Србије, у којој званију 1852. год. по својој молби пензионирани буде. Дана 29., месеца новембра 1854. године преселио се у вечност.

3 Шумадинка, Београд, 10. XII 1854, III, 7, стр. 25—26.

4 Гласник друштва србске словесности, Београд, 1855, књ. VII, стр. 335—336.